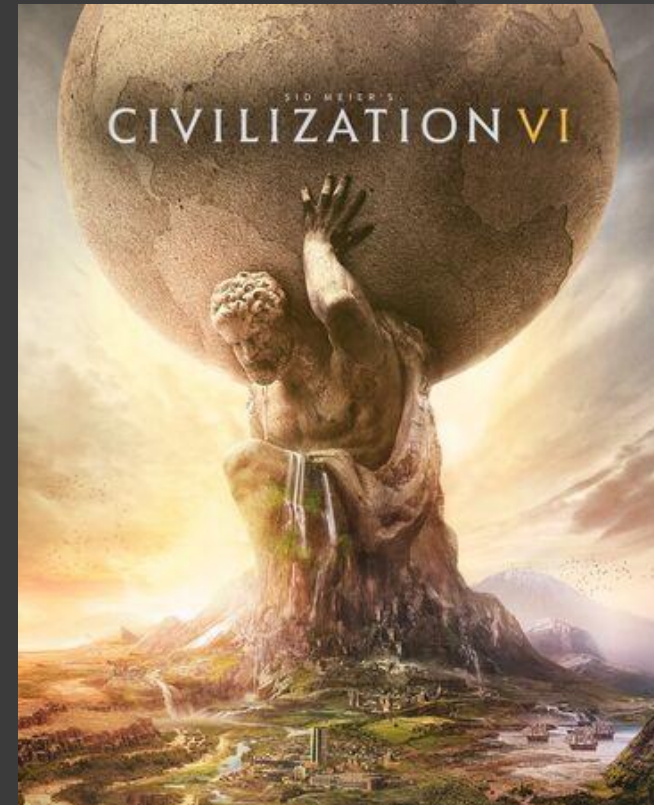

**ПОНЯТТЯ ЦИВІЛІЗАЦІЇ:
ІСТОРІЯ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ.**

Вступ

- У повсякденному житті поняття культури досить часто ототожнюється із поняттям цивілізації: ми кажемо "культурне життя", а також "цивілізоване життя", "культурне суспільство" та "цивілізоване суспільство" і т. ін. Те саме простежується і в історії людської думки: терміни "культура" та "цивілізація" увійшли в науковий обіг у XVIII ст., в епоху Просвітництва, де вони часто фігурували як синоніми.

Термін

- Проте, вже у першій третині ХІХ ст. американський соціолог Л. Морган позначив терміном "цивілізація" певну велику епоху історичного розвитку людства, яка йшла за епохами дикунства та варварства. У вихідному значенні латинський термін "civilis" перекладається як "громадський" та "міський". За Морганом, для дикунства були характерні стадне життя, збиральництво, використання для житла природних схованок (печер, гротів та ін.), оперування примітивними кам'яними знаряддями праці.

- виникнення та розвиток міст
- оброблення та використання металів
- виникнення письма
- поява держави та публічних органів влади.
- виникнення сім'ї

- ◎ Цивілізація - це соціокультурне утворення. Якщо формація включає суспільні зв'язки, обумовлених способом виробництва, безвідносно до культури, то цивілізація є ключовим поняттям, що характеризує локально-історичні Утворення які відрізняються неповторними рисами.

Види цивілізації

- ◎ **Китайська.** Дослідники відзначають існування однієї єдиної китайської цивілізації, яка датується з 2000-1500 р. до н. е., або двох китайських цивілізацій, що послідовно змінили одна одну в перші століття християнської епохи. С. Гантінгтон назвав цю цивілізацію конфуціанською, хоча більш точним вважав термін "синоїстська".

Види цивілізації

- ◎ **Японська.** Деякі автори об'єднують японську і китайську культури під загальною назвою "далекосхідна цивілізація". Більшість дослідників розглядають японську цивілізацію як самотійну, що виникла між 100 і 400 рр. н. е. При цьому визнається суттєвий вплив китайської континентальної культури на острівну японську

Види цивілізації

- ◎ *Індуська.* Дослідники одностайні стосовно того, що на індійському субконтиненті приблизно з 1500 р. до н.е. існувала одна чи більше, пов'язаних спільною спадщиною цивілізацій. Причому термін "індуська" вважається найбільше придатним для позначення сучасної цивілізації. Індуїзм відіграє провідну роль у культурі значної частини Індостану ще з 2 тис. до н.е.

Види цивілізації

- ◎ **Ісламська.** Цивілізація виникла в VII ст. на Аравійському півострові. Ісламська релігія швидко поширилася в Північній Африці, на Іберійському півострові, у Центральній Азії, на Індостані й у
- ◎ Південно-Східній Азії. Як наслідок, іслам охопив безліч окремих культур чи субцивілізацій, таких, наприклад, як арабська, турецька, перська і малайська.

Види цивілізації

- ◎ **Православна.** А. Тойнбі вважав, що історичні передумови виникнення православної цивілізації аналогічними тим, які виявляються в основі західної історії. Еллінське суспільство стало "батьком" двох "синів". Розрив між католицькою і православною церквами 1054 р. завершив процес диференціації суспільних структур, внаслідок чого спочатку у Візантії, а потім і в державах, які прийняли православ'я пізніше, почала формуватися самостійна цивілізація.

Види цивілізації

- ◎ **Латиноамериканська.** Латинська Америка володіє порівняно яскраво вираженою ідентичністю, що відрізняє її від Європи і Північної Америки. Хоча її походження і пов'язане з західнохристиянською цивілізацією, проте вона інтегрує місцеві культури, подібних до яких в Європі не існує, а в Північній Америці вони були знищені.

Сучасна думка цивілізації

- На підставі таких цивілізацій думка доходить до основоположного висновку щодо дослідження історії: її справжній предмет — життя суспільства, взяте як у внутрішніх, так і в зовнішніх його аспектах. Внутрішня сторона є виявом життя довільного даного суспільства в послідовності глав його історії, у сукупності всіх спільнот, що його складають.

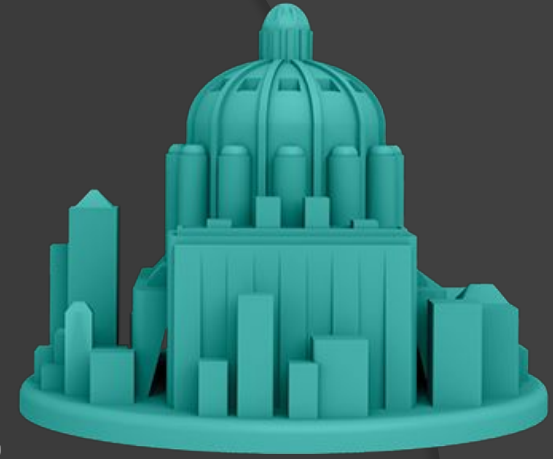

Сучасна думка цивілізації

- ◎ Зовнішній аспект — це відносини між окремими суспільствами, розгорнуті у просторі та часі. У ХХ ст. цивілізаційний підхід до історії, що вперше знайшов свою системну розробку у Данилевського, поступово, у своєрідній "конкурентній боротьбі" з іншими підходами, набув першорядного значення і став якщо не провідним, то, принаймні, одним з пріоритетних.

Визначення сутності

- Для країнознавства дуже важливою є проблема чіткості територіальних меж цивілізацій на визначений момент часу. Цивілізації не мають чітких кордонів. Історично люди можуть змінювати свою ідентичність, оскільки культури народів взаємодіють і взаємозбагачуються. Змінюється і ступінь відмінності чи подібності цивілізацій.

- Однак, незважаючи на цю невизначеність, цивілізації є значними спільнотами, розділені границями, хоча в багатьох випадках не чітко вираженими.

